

**Rada Powiatu Jędrzejowskiego,
Starostwo Powiatowe w Jędrzejowie,
ul. 11 Listopada 83, 28-300 Jędrzejów**

PETYCJA

Z uwagi na zaobserwowane poważne ryzyko zanieczyszczenia Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) - nr 409 Niecka Miechowska (część SE) wnosimy o uwzględnienie w prawie miejscowym, w tym Programach Ochrony Środowiska, uwarunkowań lokalnych w tym wprowadzenia ograniczeń w użytkowaniu terenu. Obserwowany w ostatnim czasie wzrost wydawanych pozwoleń na przetwarzanie odpadów w procesie odzysku R10 bez uwzględnienia lokalnych uwarunkowań środowiskowych, co gorsza w ilości nawet 900 ton odpadu (zawierającego od 1,5% do 3% azotu, czyli ponad 20 ton $\pm$ 7 ton azotu) na hektar dla arealów o powierzchni ponad 10 ha na Obszarze Najwyższej Ochrony GZWP rodzi bezpośrednie ryzyko zanieczyszczenia a wręcz degradacji GZWP będącego jedynym źródłem wody pitnej.

Uzasadnienie

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024r. poz. 54) Art. 14 ust. 2 *Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, zaś zgodnie z Art. 72. ust. 1 pkt 4 Określając ustalenia planu ogólnego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez: uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej.*

Celem nadrzędnym Programów Ochrony Środowiska, a także działań jednostek samorządu terytorialnego powinno być zachowanie środowiska w stanie nie gorszym niż w chwili obecnej. Za pogorszenie stanu można uznać zanieczyszczenie powietrza, gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

Dominujący obszar gminy, jak i powiatu znajduje się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych - nr 409 Niecka Miechowska (część SE) – zwanego dalej GZWP, który to zbiornik cechuje się bardzo słabą izolacją [6.]. Dla tego zbiornika wykonano w 2016 r. Dokumentację Hydrogeologiczną w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych GZWP [1.]. Pierwszy poziom wodonośny na przedmiotowym terenie stanowi wody GZWP, będąc jednocześnie głównym użytkowym poziomem wodonośnym [3.][4.]. Górnokredowy szczelinowo-porowy poziom wodonośny (poziom GZWP) jest w ścisłym związku hydraulicznym z wodami powierzchniowymi, w szczególności w rejonie dolin rzecznych [4.]. Zwierciadło wody GZWP w dolinach rzecznych znajduje się najczęściej w przedziale głębokości 2-15 m p.p.t., a na wysoczyznach w przedziale 15-50 m p.p.t. [3.]. Wszystkie rzeki mają charakter drenujący [1.], co zwiększa szansę skażenia zbiornika. Warto podkreślić, że **jest to nieizolowany poziom wodonośny - bardzo wrażliwy na zanieczyszczenia**.

Zgodnie z klasyfikacją zagrożenia i odporności wód podziemnych [2.] określony na Mapie Hydrogeologicznej Polski [3.] jak i dokumentacji dla GZWP [6.] oraz z dodatku do niej [1.] nieizolowany poziom wodonośny oznacza, że **średni czas migracji wody z powierzchni terenu do stropu warstwy wodonośnej wynosi poniżej 5 lat**, a w miejscach występowania gruntów podatnych na infiltrację wód podziemnych **poniżej 2 lat**. Obszary szczególnie wrażliwe na infiltrację zanieczyszczeń, a co za tym idzie skażenie GZWP, tj. Obszary Wysokiej Ochrony GZWP (OWO) i Obszary Najwyższej Ochrony GZPW (ONO) oznaczone są na Mapie Sozologicznej Polski.

Tabela 1 Klasy zagrożenia i odporności wód podziemnych (Kleczkowski i in., 1990)

Średni czas migracji wody z powierzchni terenu do stropu warstwy wodonośnej w latach	Symbol klasy	Klasa zagrożenia wód podziemnych
<2	A1	bardzo silnie zagrożone
2 – 5	A2	silnie zagrożone

Co prawda już w 2007 roku w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sędziszów Część I Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego (zwanego Studium) [5.] zawarto informacje o wykonaniu Dokumentacji Hydrogeologicznej dla GZWP [6.], jednakże do chwili obecnej w każdej zmianie Studium pojawia się tylko zapis o propozycjach ochrony obszarowej określonych w Załączniku 8 do ww. Dokumentacji. W opracowaniach lokalnych pominięto jednak tak kluczową kwestię, jak wskaźnik potencjalnego zanieczyszczenia wód GZWP. W Dokumentacji hydrogeologicznej dla GZWP [6.] zdefiniowano **wskaźnik potencjalnego zanieczyszczenia GZWP jako nagromadzenie azotu w glebie w formie łatwo rozpuszczalnych azotanów w ilości powyżej 100 mg/kg gleby**. Na podstawie przeliczenia uwzględniającego średnią gęstość gruntu wynoszącą 2,5 t/m³ obliczono, że ilość azotu formie łatwo rozpuszczalnych azotanów nie może przekraczać 750 kg azotanów na hektar. Do obliczeń przyjęto głębokość gleby jako 30 cm.

Dopuszczalna dawka azotu łatwo rozpuszczalnego wskazująca zagrożenie GZWP:

$$\begin{aligned}
 &= \text{gęstość} \left[\frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \right] \times \text{powierzchnia} [\text{m}^2] \times \text{głębokość} [\text{m}] \times \\
 &\quad \text{wartość wskaźnikowa azotu} \left[\frac{\text{kg azotu}}{\text{kg gleby}} \right] \\
 &= 2\,500 \left[\frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \right] \times 10\,000 [\text{m}^2] \times 0,3 [\text{m}] \times 0,0001 \left[\frac{\text{kg azotu}}{\text{kg gleby}} \right] \\
 &= 750 \text{ kg} \left[\frac{\text{kg azotu}}{\text{hektar}} \right]
 \end{aligned}$$

Uwzględniając zawartość łatwo rozpuszczalnych azotanów na poziomie 30 % w całkowitym azocie (tak jak się to przelicza za pomocą równoważników azotowych dla celów rolniczych – Zbiór Zaleceń Dobrej Praktyki Rolniczej [7.]) wprost otrzymujemy dopuszczalną ilość azotu dostarczanego na hektar gruntu w ilości niestwarzającej zagrożenia zanieczyszczenia wód GZWP w ilości **2,5 tony** całkowitego azotu na hektar.

Dopuszczalna dawka azotu w każdej postaci wskazująca zagrożenie GZWP

$$\begin{aligned} &= \frac{750 \text{ kg } \left[\frac{\text{kg azotu}}{\text{hektar}} \right]}{0,3 [-]} \\ &= 2500 \text{ kg } \left[\frac{\text{kg azotu}}{\text{hektar}} \right] \\ &= 2,5 \left[\frac{\text{ton azotu}}{\text{hektar}} \right] \end{aligned}$$

Obserwowany w ostatnim czasie wzrost wydawanych pozwoleń na przetwarzanie odpadów w procesie odzysku R10 bez uwzględnienia lokalnych uwarunkowań środowiskowych, co gorsza w ilości nawet 900 ton odpadu (zawierającego od 1,5% do 3% azotu, czyli **20,25 ± 6,75 ton azotu**) na hektar dla arealów o powierzchni ponad 10 hektarów na Obszarze Najwyższej Ochrony (ONO) GZWP rodzi bezpośrednie ryzyko zanieczyszczenia, a wręcz degradacji GZWP.

Warto tu nadmienić, że w Dokumentacji Hydrogeologicznej dla GZWP [6.] wskazano zakres działania starostw powiatowych jako *wprowadzenie zakazu lokalizowania inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz mogących pogorszyć stan środowiska, a w szczególności wysypisk odpadów i wylewisk niezabezpieczonych przed przenikaniem do podłoża substancji szkodliwych, przeprowadzenie rurociągów transportujących substancje niebezpieczne dla środowiska, przeładunku i dystrybucji substancji*. W momencie wykonywania dokumentacji nie zakładano przetwarzania odpadów na cele rolnicze, gdyż takie prawo wtedy nie istniało. Powyższy zapis jasno wskazuje, że Starostwo Powiatowe powinno w swoich działaniach uwzględniać możliwość zanieczyszczenia Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Podkreślamy, że należy wprowadzić ograniczenia na całym GZWP, a najbardziej restrykcyjne na Obszarze Wysokiej Ochrony GZWP (OWO), a w szczególności na Obszarach Najwyższej Ochrony (ONO) GZWP z uwagi na szybkość przenikania zanieczyszczeń. Zanieczyszczenie GZWP będzie niosło za sobą ogromne konsekwencje, w szczególności konieczność uzdatniania ujmowanych wód. Na analizowanym terenie poziom GZWP ma podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę, wody tego poziomu są jedynym (zasadniczym) źródłem wody pitnej. Poza ujęciami gminnymi dominują studnie gospodarcze, co będzie rodziło tym większe problemy w uzdatnieniu wód. Tak jak wskazano powyżej **tempo przedostawania się zanieczyszczeń do GZWP wynosi nawet poniżej 2 lat.**

Dalsze zezwalanie na doprowadzanie ze znacznych powierzchni zanieczyszczeń przekraczających dziesięciokrotnie dopuszczalne wskaźniki stężenia zanieczyszczeń dla GZWP w wyniku braków zapisów w prawie miejscowym, w tym programie ochrony środowiska, może być w niedalekiej przyszłości bezpośrednią przyczyną degradacji jedynego źródła wody pitnej dla 10 powiatów. Dlatego wnosimy jak w petitum.

Adresaci:

1. Rada Miejska Sędziszów, Urząd Miejski w Sędziszowie, ul. Dworcowa 20, 28-340 Sędziszów
2. Rada Powiatu Jędrzejowskiego, Starostwo Powiatowe, ul. 11 Listopada 83, 28-300 Jędrzejów

Do wiadomości:

1. Sz. P. Wacław Szarek Burmistrz Gminy Sędziszów, Urząd Miejski w Sędziszowie, ul. Dworcowa 20, 28-340 Sędziszów
2. Sz. P. Paweł Faryna Starosta Jędrzejowski, Starostwo Powiatowe w Jędrzejowie, ul. 11 Listopada 83; 28-300 Jędrzejów
3. Sz. P. Józef Bryk Wojewoda Świętokrzyski, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce

Bibliografia:

- [1.] Kaczorowski Z. i in., Dodatek do "Dokumentacji hydrogeologicznej Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) - nr 409 Niecka Miechowska (część SE) w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 409 Niecka Miechowska (część SE) PIG-PIB, Warszawa 2015 r.
- [2.] Kleczkowski A i in., 1990 – Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony 1 : 500 000. AGH, Kraków.
- [3.] Kos M., Wągrowski A. Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1 : 50 000 Arkusz Szczekociny (881) wraz z objaśnieniami, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997 r.
- [4.] Łukaczyńska B. Mapa Hydrogeologiczna Polski 1: 50 000 Pierwszy Poziom Wodonośny Występowanie i Hydrodynamika w skali 1 : 50 000 Arkusz Szczekociny (881) wraz z objaśnieniami, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Państwowa Służba Hydrogeologiczna, Warszawa 2011 r.
- [5.] Matuszko A i in. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sędziszów Część I Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego, Instytut Rozwoju Miast, Kraków 2007 r.
- [6.] Zieliński W. i in. Dokumentacja hydrogeologiczna Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) - nr 409 Niecka Miechowska (część SE), ARCADIS EKOKONREM Sp. z o.o., Wrocław 1998 r.
- [7.] Zbiór Zaleceń Dobrej Praktyki Rolniczej mający na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, Warszawa luty 2019 r.